

Öğretmen Adaylarının Akademik Başarı Algısı*

Murat Temur**, Ahmet Galip Yücel***

Makale Geliş Tarihi: 25/02/2024

Makale Kabul Tarihi: 04/06/2024

DOI: 10.35675/befdergi.1442742

Öz

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının akademik anlamda başarısız olmalarının nedenleri ile sonuçlarını belirlemek ve akademik başarısızlığın önlenmesine yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim kapsamında tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme türlerinden aykırı durum örnekleme kullanılmıştır. Bu kapsamda son sınıfta öğrenim gören genel akademik not ortalaması en düşük ve en yüksek dörder öğrenci ile çalışma yürütülmüştür. Görüşme tekniği kullanılarak toplanan veriler ise betimsel ve geleneksel içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda başarısızlığın başlıca nedenlerinin psikolojik sorunlar, uyum sorunları, devam sorunu, konuyu anlamama, planlı ve programlı çalışmama, çalışma tekniğini bilmeme, arkadaş çevresi, ailevi sorunlar, maddi sorunlar, uygun çalışma ortamı olmaması, üniversite hayatının getirmiş olduğu rahatsızlık ve istenmeyen bölüme yerleşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik başarısızlığın sonuçları ise düşük özgüven, başarısızlık hissi, psikolojik sorunlar, iş bulma sorunu ve mesleki yetersizliktir.

Anahtar Kelimeler: Akademik başarı, başarısızlık, eğitim fakültesi, öğretmen adayları

Perception of Academic Success of Education Faculty Students

Abstract

This study aims to determine the causes and consequences of academic failure of prospective teachers and to offer solutions to prevent academic failure. For this purpose, the study was designed within the scope of phenomenology, one of the qualitative research designs. Outlier sampling, one of the purposeful sampling types, was used to determine the study group for the research. In this context, the study was conducted with 4 students with the lowest and 4 students with the highest GPA in the last grade. The data collected using the

* Bu çalışma 27-30 Nisan 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilen 7. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Nevşehir, Türkiye, murattemur@nevsehir.edu.tr, ORCID: [0000-0001-8548-6342](https://orcid.org/0000-0001-8548-6342)

*** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Nevşehir, Türkiye, ahmetyucel@nevsehir.edu.tr, ORCID: [0000-0001-9435-7315](https://orcid.org/0000-0001-9435-7315)

Kaynak Gösterme: Temur, M. & Yücel, A.G. (2024). Öğretmen adaylarının akademik başarı algısı, *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(43), 2512-2534.

interview technique was analyzed using descriptive and content analysis. As a result of the research, it was concluded that the main causes of failure were psychological problems, adaptation problems, attendance problems, not understanding the subject, not working in a planned and programmed manner, not knowing the study technique, friends, family problems, financial problems, a lack of a suitable study environment, complacency brought by university life, and placement in an unwanted department. The consequences of academic failure are low self-confidence, feelings of failure, psychological problems, problems finding a job, and professional inadequacy.

Keywords: *Academic success, failure, faculty of education, prospective teachers.*

Giriş

Eğitim kurumları, temel becerileri edindirme, kişisel gelişim sağlama, hayata hazırlama, toplumun ihtiyaç duyduğu insanları yetiştirme vb. birçok farklı amacı bulunan ve insanların hayatlarına çok boyutta etki eden yapılardır. Eğitimin, ölçülebilir nitelikteki sonuçları süreç başında belirlenir. Öğrenme süreci sonunda öğrencinin kazanması beklenen ölçülebilir nitelikteki yetkinlikler, öğrenme çıktıları tabiri ile ifade edilir. Öğrenme çıktılarının öğrenciler tarafından ne düzeyde edinildiği, sürecin çeşitli aşamalarında gerçekleştirilen sınavlar aracılığıyla ölçülür. Yapılan sınavların sonuçlarını yorumlamak için ise bir düzey belirlenir. Belirlenen düzeyin üzerinde not alan öğrencilerin başarılı oldukları, bu düzeyin altında not alan öğrencilerin ise başarısız oldukları varsayılır. Bununla birlikte “akademik başarısızlık” tabiri, genel olarak birden fazla derste başarısız olan öğrencileri nitelikle için de kullanılmaktadır. Genel not ortalamaları ise akademik başarının temel göstergesi olarak kabul edilir (Krammer vd., 2016, s.341) ve başarı için belirlenen düzeyin altında genel not ortalamasına sahip öğrenciler, akademik bakımdan başarısız kabul edilir. Bu yönüyle akademik başarı öğrenme ve öğretme sürecinin merkezinde yer almaktadır.

Öğrenme ve öğretme sürecinin temel göstergelerinden olan akademik başarı ve başarısızlık kavramları, eğitim araştırmalarının yaygın çalışma alanları içerisinde yer almaktadırlar (bkz. Gica vd., 2020; Bülbül vd., 2018; Arlı, 2013; Altınkurt, 2008). Öğrencilerin akademik başarılarını olumlu ya da olumsuz etkileyen birçok farklı unsur bulunmaktadır. Öğrenci başarısını etkilemesi muhtemel nedenler genel olarak; öğrencinin kendisinden, öğretenden, müfredattan, öğrenme ortamlarından, çevresel etmenlerden, öğrencinin ailesinden ve sosyo-ekonomik şartlardan kaynaklanan nedenler olarak sınıflandırılabilir (Özyürek vd., 2017; Sezgin vd., 2016). Öğrencinin zaman yönetiminde sorun yaşaması, ön bilgilerinin yetersiz olması, hatalı çalışma alışkanlığına sahip olması, sınav kaygısı yaşaması, düşük motivasyon ve özgüvene sahip olması, kültürel farklılıklar, öğrenme ortamındaki eksiklikler, ekonomik sorunlar ve öğretmenin olumsuz tutumu gibi unsurlar da akademik başarısızlığa neden olabilmektedir. Bununla birlikte literatürde; okulların fiziki yapısı, velilerin tutumu (Akbaba Altun & Çakan, 2008, s.158), öğrencinin derse devamı (Altınkurt, 2008,

s.140), kişilik özellikleri (Farsides & Woodfield, 2003, s.1225), uzaktan eğitim (Talan, 2020, s.922), öğretmenin motivasyonu artırmaya dönük çabası (Özkal, 2020, s.94), sosyal medya ve oyun bağımlılığı (Gica vd., 2020, s.312; Bülbül vd., 2018, s.109), öğrencinin bulunduğu ortam (Arlı, 2013, s.177) ve aile evini ziyaret etme ya da aile etkileşimi (İlhan vd., 2019, s.61) gibi unsurların da akademik başarı üzerinde etkili olduğu ileri sürülmektedir. Söz konusu bu nedenler farklı kademelerde, farklı sosyo-ekonomik şartlara sahip öğrencileri aynı düzeyde etkilememektedir. Ancak Tüm bunlar bir arada değerlendirildiğinde, akademik başarıyı etkileyen nedenlerin bağlama göre farklılık gösterdiği söylenebilir.

Akademik başarısızlığın nedenleri, tüm eğitim öğretim kademelerinde olduğu gibi yükseköğretim düzeyinde yapılan çalışmalarda da sıklıkla ele alınmaktadır. Yükseköğretim dönemi, öğrenciler açısından önemli ve bir o kadar da zor bir süreci ifade eder. Üniversite öğrencilerinin büyük bir bölümü ailesinin yanından ilk kez üniversite eğitimi için ayrılmaktadır. Bu durum birçok psikolojik, sosyal ve ekonomik değişimin yaşanmasına neden olmaktadır. Ayrıca profesyonel yaşama geçişte son basamak çoğunlukla yükseköğretim aşamasıdır. Bu kademedeki akademik başarı, mesleki statüyü de belirleme potansiyeline sahiptir (Strenze, 2007). Çünkü üniversite eğitimi bireyleri meslek yaşantısına hazırlar. Krammer ve diğerleri (2016), akademik başarı ile gerçekçi iş beklentisinin ilişkili olduğunu belirtmektedir (s.347). Üniversite döneminde yaşanan akademik başarısızlık; iş hayatında bireyin ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve değerlerden yoksun kalmasına ve bu nedenle işgücü piyasasında dezavantajlı bir pozisyonda kalmasına neden olabilir. D'Agostino, ve Powers ise (2009), mesleki performansın bir yordayıcısının akademik başarı olduğunu belirtmişlerdir (s. 146). D'Agostino ve Powers'a göre üniversite döneminde akademik açıdan daha başarılı olan öğretmenlerin, öğretme performansları da daha tatmin edici düzeylerde. Bununla birlikte Kaya (1989) akademik başarısızlığın, sadece bireylerin değil, ülkelerin de büyük zararlara uğramalarına neden olduğunu ileri sürmektedir (akt. Benli, 1998). Bu bağlamda akademik başarısızlığın nedenlerinin tespit edilmesi, gerek bireyin gerekse toplumun uğraması muhtemel zararların en aza indirilmesi yolunda ilk ve en önemli adımlardan birisidir.

Bacon ve Bean (2006) akademik başarının en temelde kişilik ve motivasyonla ilişkili olduğunu belirtmiştir (s. 35). Credé ve Kuncel ise (2008) çalışma alışkanlığı, motivasyon ve kaygının, yükseköğretim düzeyinde akademik başarının temel yordayıcıları olduğunu ileri sürmüşlerdir (s.425). İnsanın düşünce ve davranışlarını belirlemede etkili olan, birbiriyle ilişkili ve etkileşim halinde iki özellik, kaygı ve motivasyon, akademik başarının ortaya çıkmasında da ciddi bir rol oynamaktadır. Genel olarak motivasyonu açıklamaya yönelik kullanılan Öz-Belirleme Kuramına göre özerklik, yeterlik ve aidiyet gibi temel bazı psikolojik ihtiyaçlar, başarının temel belirleyicilerinden olan motivasyonun da belirleyicisidir (Guay vd., 2003). Bu kuramda ileri sürülen özerklik ve yeterlik algıları, çevresel etmenlerden fazlasıyla etkilenmektedir. Eğitmenin akademik başarısızlık konusundaki isabetsiz ya da hatalı

düşünceleri, öğrenci tarafından anlaşılabilir ya da öğretmeni tarafından yok sayıldığı düşüncesinin oluşmasına neden olabilir. Anlaşılmamak ise öğrencilerin özerklik ve yeterlik algılarını olumsuz yönde etkileyebilir. Başarısızlığına sebep olan unsurların anlaşılmadığını düşünmek öğrencileri, temel psikolojik ihtiyaçları karşılanmadığından daha az özerk ve daha yetersiz hissetmeye itebilir. Bu durumda öğrencinin motivasyonunun düşmesi ve akademik anlamda daha fazla başarısız olması fazlasıyla olasıdır. Bu süreç döngüsel olarak devam edebilir ve süregelen bir başarısızlığa neden olabilir. Bu nedenle öğretmenlerin, öğrencilerinin öğrenme sürecinde yaşadıkları akademik başarısızlıkların nedenlerini ortaya koyarken isabetli tahminlerde bulunmaları hem sorunun çözümüne katkı sağlaması hem de öğrenci motivasyonunu artırma potansiyeline sahip olması bakımından önemlidir.

Sorunların doğru anlaşılması, çözüme giden yolun ilk adımını oluşturur. Akademik başarısızlığın nedenleri konusunda öğrenciler ve eğitimciler bir fikir sahibi olmayabilirler veya bir takım yanlış inançlara sahip olabilirler. Bu konuda doğrudan başarı veya başarısızlığı deneyimlemiş kişilerle çalışılması ve onların görüşlerinin alınması araştırmayı önemli kılmaktadır. Ayrıca bulgulardan faydalanarak akademik anlamda başarısız olan öğrencilerin ileride karşılaşılabileceği sorunlar ve akademik başarıyı artırmak için neler yapılabileceği konularında bir takım önerilerde bulunulacaktır. Söz konusu gerekçelerle bu çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerinin akademik başarısızlık algılarını incelemek amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1-Öğretmen adayları akademik başarısızlığı nasıl tanımlamaktadır?

2-Öğretmen adaylarına göre akademik başarısızlığın altında yatan nedenler nelerdir?

3-Öğretmen adaylarının akademik başarısızlığın olası sonuçları hakkındaki görüşleri nelerdir?

4-Öğretmen adaylarının akademik başarısızlığın ortadan kaldırılmasına yönelik yapılması gerekenler hakkındaki görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu kısımda araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirlik başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma grupları, kültürleri ve kişilerin davranışlarını inceler. İnsanların yaşadıkları dünyayı, bu dünyadaki tecrübelerini nasıl algıladıklarını ve yorumlarını analiz etmeyi amaçlar (Güler, Halıcıoğlu & Taşgın, 2015, s.30). Olgubilim deseni ise bireyin farkında olduğu fakat derin ve kapsamlı bir anlayışa sahip olmadığı olguları inceler ve bu olgulara odaklanır. Bu olguların ne anlama geldiği, farklı

değişkenleri nasıl etkilediği, ne tür sorunlara neden olduğu vb. konulara odaklanır (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.66).

Öğretmen adaylarının akademik anlamda başarısız olmalarının nedenleri ile sonuçlarını belirlemeyi ve akademik başarısızlığın önlenmesine yönelik çözüm önerileri sunmayı amaçlayan bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Araştırmada başarı ve başarısızlığı deneyimlemiş öğrencilerin bu kavramlar hakkındaki tecrübelerine ulaşmak, konuyu detaylı ve derin bir şekilde incelemek amacıyla olgubilim deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları, amaçlı örnekleme tekniklerinden aykırı durum örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme, araştırmanın amacı doğrultusunda veri açısından zengin durumları seçme ve derinlemesine çalışmaya imkân verir. Aykırı durum örnekleme ise incelenen duruma ilişkin birbirine uç noktaların incelendiği örnekleme türüdür. Böylece araştırmacı uç durumları inceleyerek değişkenliği daha net ve ayrıntılı bir şekilde görür (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2020). Bu kapsamda 4 farklı lisans programı son sınıfta öğrenim gören, üniversite tarafından kullanılan öğrenci bilgi sistemine göre Genel Akademik Not Ortalaması (GANO) en düşük ve en yüksek 4'er öğrenci ile çalışma yürütülmüştür. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1.
Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Sayı
Erkek	3
Kadın	5
Bölüm	Sayı
Sınıf Eğitimi	2
Okul Öncesi Eğitimi	2
Türkçe Eğitimi	2
Sosyal Bilgiler Eğitimi	2

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme iki kişi arasında sözlü olarak gerçekleştirilen bir iletişim süreci olarak tanımlanır. Araştırma soruları çerçevesinde katılımcılara sorular yöneltilir ve cevapları alınır. Böylelikle araştırma ile ilgili derinlemesine veri toplamaya imkan verir (Büyüköztürk vd. 2020). Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının hazırlanma

sürecinde öncelikle akademik başarısızlık ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiş ve soru havuzu oluşturulmuştur. İkinci aşamada hazırlanan sorular dil, araştırma amacına uygunluk, anlaşılabilirlik vb. açılardan incelenmiştir. Üçüncü aşamada taslak görüşme formu hazırlanmış ve uzman görüşü için 3 öğretim elemanına gönderilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda değişiklik ve düzenlemeler yapılmıştır. Dördüncü aşamada 2 öğrenci ile formun pilot uygulaması yapılmış ve form uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Formda bulunan araştırma sorularının yanı sıra detay ya da derinleştirme gereken noktalarda sonda sorulara başvurulmuştur.

Görüşme formunun hazırlanmasının ardından öğrencilere ulaşılmış ve araştırma için onayları alınmıştır. Gönüllülük ilkesine göre hareket edilmiş ve katılımcıların uygun olduğu saatlerde görüşmeler yapılmıştır. İkinci aşamada çalışma ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir. Veriler yüz yüze ve çevrimiçi ortamda toplanmıştır. 7 öğrenci ses kaydı alınmasına izin vermiş 1 öğrenci ise vermemiştir. Kayda izin verilen görüşmeler ortalama 22-23 dakika, görüşmelerin toplam süresi ise yaklaşık 160 dakika tutmuştur. Daha sonra kayıtlar araştırmacılar tarafından dinlenmiş ve yazıya geçirilmiştir. Kayda izin vermeyen öğrenci ile görüşme sürecinde ise notlar alınmış ve bu notlar bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, geleneksel içerik analizi ve betimsel analiz teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin yoğunluğu dikkate alınmış ve verilerin bir kısmının analizinde içerik analizi bir kısmında ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz, temaların analiz başında belirlendiği, analiz sürecinde ise verilerin özetlendiği ve yorumlandığı nitel analiz yöntemidir. Betimsel analizde veriler sistematik bir biçimde açıklanır, yorumlanır, neden sonuç ilişkileri bağlamında incelenir ve sonuçlara ulaşılır (Yıldırım & Şimşek, 2016). İçerik analizi ise verileri açıklayacak kavram ve ilişkilere analiz sonucunda ulaşıldığından tümevarımsal bir görünüm sergiler. Analiz sürecinde elde edilen kavramların mantıksal bir şekilde düzenlenmesi ile temalar saptanır ve olgular daha anlaşılır bir halde sunulur (Yıldırım & Şimşek, 2016). Kodlama bağlamı doğrudan araştırma verilerinden çıkarıldığından geleneksel içerik analizi süreçte kullanılmıştır.

Araştırma sürecinde elde edilen veriler öncelikle sistemli bir şekilde düzenlenmiştir. İkinci aşamada veriler üzerinden kodlama yapılmıştır. Daha sonra ise kodlar kendi içinde ortak özelliklerine göre gruplanmış ve bu gruplara isim verilerek kategori başlıklarına ulaşılmıştır. Böylece içerik analizi tamamlanmıştır. Betimsel analiz sürecinde ise araştırma sorularından yola çıkılarak temalar oluşturulmuş, bu temalar altında veriler sistemli ve düzenli bir şekilde açıklanarak yorumlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenilirlik kavramları nicel araştırmalarda kullanılırken nitel araştırmalarda iç geçerlik yerine inandırıcılık, dış geçerlik yerine aktarılabirlik, iç güvenilirlik yerine tutarlık, dış güvenilirlik yerine teyit edilebilirlik kavramları alternatif olarak kullanılmaktadır (Erlandson, Harris, Skipper ve Allen'den aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.289). Araştırma sırasında inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlık ve teyit edilebilirliğin sağlanmasında yapılan işlemler aşağıda sıralanmıştır (Erlandson, Harris, Skipper ve Allen'den aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.289):

Araştırmada veri toplama tekniği olarak görüşme kullanılmıştır. Bu kapsamda katılımcılara açık uçlu sorular da sorulmuş ve derinlik odaklı veri toplanmıştır. Ayrıca veri toplama aracının geliştirilmesi sürecinde uzman görüşü alınmıştır. Araştırma raporunun son hali farklı bir araştırmacıya gönderilmiş ve desen, veriler, bulgular vb. eleştirel bir şekilde incelemesi sağlanmıştır. Yine toplanan veriler iki araştırmacı tarafından kodlanmış, farklı olan kodlar üzerinde tartışılmış ve görüş birliği sağlanmıştır. Böylece araştırmanın inandırıcılığının sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca aktarılabirliği sağlamak için araştırma sürecinde ne yapıldığı ayrıntılı bir şekilde betimlenmiş ve amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada tutarlılığı ve teyit edilebilirliği sağlamak için raporu farklı bir araştırmacının incelemesi sağlanmış, doğrudan alıntılar yapılarak sonuçların ham verilerle karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, öğrencilerin akademik başarısızlığı nasıl algıladığı, akademik başarısızlığın nedenleri ve sonuçları, akademik başarıyı artırmak için neler yapılması gerektiği konularına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Akademik Başarısızlık Kavramının Nasıl Algılandığına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarısızlık kavramını nasıl tanımladığına ilişkin bulgular Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2.

Akademik Başarısızlık Kavramının Nasıl Algılandığına İlişkin Kodlar

Soru	Kodlar	f
Akademik başarısızlık nedir?	Alana özgü yeterliliğe sahip olmama	6
	Potansiyele uygun başarı göstermeme	4
	Dersten kalma	3
	Kişinin hedef ve planlarının olmaması	3
	Kendini gerçekleştirememe	1
	Akranları ile aynı başarı seviyesinde olmama	1
	Ortalamanın düşük olması	1
	Alınan eğitimin	1

özümsememesi/içselleştirilmemesi

Tablo 2 incelendiğinde, öğrenciler akademik başarısızlığı, alana özgü yeterliliğe sahip olmama (f=6), potansiyele uygun başarı gösterememe (f=4), dersten kalma (f=3) ve hedef ve planların olmaması (f=3) şeklinde tanımladıkları görülmektedir. Katılımcılardan alınan görüşlerin bir kısmı aşağıda sıralanmıştır:

K-1: “Akademik başarısızlık kişinin olduğu dönem içerisinde dersleri ile bağlantılı olarak gösterdiği başarı ya da başarısızlıktır hocam. Kendi düzeyinin ortalamasının altında kalması olabilir. Ya da kendi bölümüyle ilgili olsa bile kendini alanı ile ilgili geliştirmeme durumu olabilir.”

K-8: “Akademik başarı, biz üniversite öğrencilerinin yeteri kadar kendimizi geliştirmek için kendi potansiyelimizde başarıya ulaşmaktır. Bu yaptığım tam tersi ise akademik başarısızlıktır. Biz eğitim öğrenim gören öğrenciler akademik açıdan belli bir hedefimiz vardır. Bu hedefi gerçekleştirdiğimizde akademik başarılarımız üst düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Tersine bir durumda ise belli sebeplerden dolayı başarılarımız düşmüş olmaktadır.”.

Akademik Başarısızlığın Nedenlerine İlişkin Bulgular

Akademik başarısızlığın nedenlerine ilişkin bulgular Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3.
Akademik Başarısızlığın Nedenlerine İlişkin Kategori ve Kodlar

Kategori	Kod	f
Kişisel Sorunlar	Psikolojik sorunlar	6
	Uyum sorunları	5
	Farkındalık sahibi olmama	2
	Kaygı bozuklukları	2
	Gelişim kaygısına sahip olmama	1
	Bireysel özelliklerinin farkında olmama	1
	Düşük benlik saygısı	1
	Düşük özgüven	1
	Kendini ifade edememe	1
	Sorumluluk sahibi olmama	1
Eğitim-Öğretim İle İlgili Sorunlar	Devam sorunu	2
	Konuyu anlamama	2
	Planlı ve programlı çalışmama	2
	Çalışma tekniğini bilmeme	2
	Dersin anlatılış şekli	2
	Bağımsız öğrenme becerilerini edinmemiş olma	1
	Derslerin zorluk düzeyi	1

	Dersi takip etmeme	1
Diğer İnsanlarla İlgili Sorunlar	Arkadaş çevresi	3
	Arkadaşları ile iyi ilişki kuramama	3
	Ailevi sorunlar	3
	Eğitici ile sorun yaşama	1
Çevre İle İlgili Sorunlar	Maddi sorunlar	4
	Uygun çalışma ortamı	4
	Üniversitenin sunduğu imkânların yetersiz olması	1
	Araç gereç eksikliği	1
Diğer Sorunlar	Üniversite hayatının getirmiş olduğu rahavet	2
	İstenmeyen bölüme yerleşme	2
	Sınavlarda derste işlenmeyen konulardan soru sorulması	1
	Yüksek beklenti	1
	Öğrenme güçlüğü	1

Tablo 3 incelendiğinde, akademik başarısızlığın nedenlerine ilişkin kodların beş kategori altında sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu kategoriler; kişisel sorunlar, eğitim-öğretim ile ilgili sorunlar, diğer insanlarla ilgili sorunlar, çevre ile ilgili sorunlar ve diğer sorunlardır. Bunlardan “Kişisel Sorunlar” kategorisi altında özellikle psikolojik sorunlar (f=6), uyum sorunları (f=5), farkındalık sahibi olmama (f=2) ve kaygı bozuklukları (f=2) kodları vurgulanmaktadır. “Eğitim-Öğretim İle İlgili Sorunlar” kategorisi altında devam sorunu (f=2), konuyu anlamama (f=2), planlı ve programlı çalışmama (f=2), çalışma tekniğini bilmeme (f=2) ve dersin anlatılış şekli (f=2) kodları vurgulanmaktadır. “Diğer İnsanlarla İlgili Sorunlar” kategorisi altında arkadaş çevresi (f=3), arkadaşları ile iyi ilişki kuramama (f=3) ve ailevi sorunlar (f=3) kodları yer almaktadır.” Çevre İle İlgili Sorunlar” kategorisi altında maddi sorunlar (f=4) ve uygun çalışma ortamı (f=4) kodları vurgulanmaktadır. “Diğer Sorunlar” kategorisi altında ise üniversite hayatının getirmiş olduğu rahavet (f=2) ve istenmeyen bölüme yerleşme (f=2) kodları vurgulanmaktadır. Sonuçlar incelendiğinde öğrenci görüşlerine göre akademik başarısızlığın öncelikli nedenleri psikolojik sorunlar, uyum sorunları, maddi sorunlar ve uygun bir çalışma ortamının olmamasıdır. Bu konuda katılımcılardan alınan görüşlerin bir bölümü aşağıda verilmiştir.

K-1: “Kendini tanımaması olabilir, üniversite ortamına ayak uyduramaması olabilir. Yeni bir şehre adapte olamadığı için, çok yaşıyoruz bunu öğrenciler olarak, ilk yıl çok zorlu geçiyor bu yüzden ilk yılı heba oluyor resmen diye düşünüyorum. Uyum sağladığında ise yine akademik başarısızlığa iten nedenler olarak kendini üniversiteye adapte edememesi, derslerine yeterince çalışmaması, evinde bilgisayarı olmaması olabilir çünkü bilgisayar çok gerekli. Başka maddi terslikler olabilir, kitap alabilecek parası olmaması.”

K-3: “Mesela bireysel faktörlerde öğrenme güçlüğü olabilir, düşük bir benlik saygısı, yine özgüvensizlik olabilir, kendini ifade etme güçlüğü de kendisini gösterebilir. Tabii bunun yanında ailevi nedenler de olabilir. Bunların yanında işte okuldan kaynaklanan nedenler de olabilir. Mesela sınıf ortamında kendini ifade edemeyebilir, arkadaşları ile sorunları olabilir. Dersi anlamıyor olabilir. Öğretmeni ile bir sorun olabilir. Bunlar da hani etki etmektedir. Mesela biz öğrenciler ezberci yöntemle de iyi olabiliyoruz. Bazılarımız kavram şema haritası şeklinde de öğrenebiliyor. Hepimizde farklılık gösteriyor diyebilirim.”

K-5: “Üniversite, hani çoğu öğrenci yani şehir dışındaysa diyeyim birçok öğrenci hani aile evinin dışındaysa diyeyim birçok öğrencinin aile evinden uzaklaşmanın rahatlığı oluyor ya onun etkisi ile biraz onun etkisi olabilir. Onun dışında bir de istemeyerek geldiği bir bölümse bu da etkileyebilir. Arkadaş ortamı etkileyebilir ya da psikolojik olarak mesela bilmiyorum. Hani zorluk geçirdiği bir dönemde ise ekonomik veya psikolojik onlar etkileyebilir.”

Akademik Başarısızlığın Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Akademik başarısızlığın sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4.

Akademik Başarısızlığın Sonuçlarına İlişkin Kategori ve Kodlar

Kategori	Kod	f
Kişisel Sorunlar	Düşük özgüven	5
	Başarısızlık hissi	3
	Girişken davranmama	2
	Psikolojik sorunlar	2
	Karamsar olma	2
	Hayata yönelik olumsuz bakış	1
	Yüksek kaygı	1
	Düşük özsaygı	1
	Pişmanlık hissine kapılma	1
	Kendine zarar verme	1
	Gelecek kaygısı	1
	Öğrenilmiş çaresizlik	1
Meslek Edinme ve Meslekte İlerleme Sürecine İlişkin Sorunlar	İş bulma sorunu	4
	Mesleki yetersizlik	4
	Farklı alanlara yönelme	2
	Kariyer sorunları	2
	Toplumla faydalı olmama	1
Çevre İle İlgili Sorunlar	Ailevi sorunlar	3
	Çevrenin baskısı	1
	Eş bulma ve arkadaş edinme sorunu	1

Tablo 4 incelendiğinde, akademik başarısızlığın sonuçlarına ilişkin kodların üç kategori altında sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu kategoriler; kişisel sorunlar, meslek edinme ve meslekte ilerleme sürecine ilişkin sorunlar ve çevre ile ilgili sorunlardır. Bunlardan “Kişisel Sorunlar” kategorisi altında yoğun olarak düşük özgüven (f=5), başarısızlık hissi (f=3), girişken davranmama (f=2), psikolojik sorunlar (f=2) ve karamsar olma (f=2) kodları vurgulanmaktadır. “Meslek Edinme ve Meslekte İlerleme Sürecine İlişkin Sorunlar” kategorisinde, iş bulma sorunu (f=4), mesleki yetersizlik (f=4), farklı alanlara yönelme (f=2) ve kariyer sorunları (f=2) kodları; “Çevre İle İlgili Sorunlar” kategorisinde ise ailevi sorunlar (f=3) kodu vurgulanmaktadır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara ilişkin katılımcı görüşlerinden bir kısmı aşağıda sıralanmıştır.

K-5: “Öğrencinin en temel bilgileri aldığı kişiler bizim ya, sınıf yönetiminde ya da derslerde işte hani bildiklerimizi aktarmada sıkıntı yaşarsak bu sefer çocuğun temel bilgileri de şey olacak eksik kalacak. Okuldan kopma da yaşanabilir. Sosyal ortamlar mesela, öğrencinin ailesine karşı mutlaka ki bir sorumluluğu vardır. Yani birçok aile işte kızımız oğlumuz meslek sahibi olsun diye uğraşılıyor sonuçta. Onun mahcupluğu da olabilir psikolojik olarak da çöküntüye sebep olabilir. Mesela herhangi bir işe girdiği zaman orada tutunamayabilir mesleki yetersizliği olduğu için.”

K-7: “Hocam akademik alanda başarısız olan öğrenciler ilerleyen dönemlerde zaten başarısızlık söz konusu olduğu için yani kendini yani başarısız hissetme, kendini başarısız görme yani zaten başarısız olduğu için bir şeyleri yapamamış ve bunun sonucunda yani kendisini zor durumda hissedebilir. Onun dışında zaten gelecek kaygısı olur yani başarısız olduğu için. Farklı şeylere yönelebilir, eğitim hayatından uzaklaşabilir. Yani gereken ilerleyen süreçlerde eğitimden ayrılıp veyahut kendi uzmanlaşmak istediği alandan ayrılıp farklı şeylere yönelebilir. Çünkü sonuçta bir başarısızlık söz konusu. Zaten bu kendisi de bunu böyle hisseder. Hocam burada şey olabilir onun için mesela başarısız olduğu için çevre tarafından ailesi tarafından veya yakınları tarafından bu her zaman dile getirilebilir. Bu dile getirildiği için kendini kötü hissedebilir, yalnız hissedebilir.”

K-8: “Akademik açıdan başarısız ya da yetersiz olan insanlar ilerlediklerinde en önemli sorun bence özgüven problemleri bir nebze de olsa düşer ve bazı konularda kendine olan yapma yeterliği ve inançları kalmayabilir.”

Dersin Öğretim Elemanından ve Yöneticilerden Beklentilere İlişkin Bulgular

Bu bölümde akademik başarının artması için dersin öğretim elemanından ve fakülte/yükseköğretim yönetiminin beklentilere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bulgulara ilişkin kategori ve kodlar Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5.

Öğretim Elemanları ve Yöneticilerden Beklentilere İlişkin Kategori ve Kodlar

Kategori	Kod	f
Davranış ve Yaklaşım Açısından Beklentiler	Öğrenci ile ilgilenilmeli	4
	Öğretim elemanları sıcak ve samimi davranmalı	3
	Öğrenciye sert bir üslupla yaklaşılmamalı	2
	Öğretim elemanları olumlu tutum içerisinde olmalı	1
	Öğrencilerle etkili iletişim kurmalı	1
	Öğrencinin sorunlarını anlamaya çalışmalı	1
	Öğrencilerle her konuda iş birliği yapılmalı	1
Mesleki Yeterlilik Açısından Beklentiler	Öğretim yöntem ve teknikleri çeşitlendirilmeli	3
	Öğrencilere düzenli çalışma alışkanlığı kazandırılmalı	2
	Öğretim elemanları kendini geliştirmeli	2
	Bilgiye erişim yolları öğretilmeli	2
Akademik Anlamda Beklentiler	Öğrencinin düzeyine uygun görevler verilmeli	1
	Ölçme değerlendirme yöntemleri çeşitlendirilmeli	1
	Kitap önerisi yapılmalı	1
	Eğitim öğretim planları revize edilmeli	1
	Ek destek verilmeli	1
Oryantasyon Süreci ve Kariyer Planlamasına Dönük Beklentiler	Oryantasyon eğitimi verilmeli	3
	Konferans, seminer vb. yapılmalı	3
	Kariyer planlamasına dönük destek verilmeli	2
	Düşük başarıya sahip öğrencilere rehberlik hizmeti verilmeli	2
	Öğrenciler bilinçlendirilmeli	1
Sosyal-Duyuşsal Anlamda Beklentiler	Öğrencilere değerli oldukları hissettirilmeli	1
	Öğrenciler güdülenmeli	1
	Öğrencilere özgüven duygusu aşılmalı	1
Araç-Gereç Bakımından Beklentiler	Öğrenilen bilgilerin uygulama ortamına aktarılabilceği ortamlar hazırlanmalı	3
	Kaynak sayısı artırılmalı	1
	Kütüphane kullanımına yönelik iyileştirmeler yapılmalı	1
	Kaynak konusunda çeşitlilik sağlanmalı	1
	Teknolojik alt yapı geliştirilmeli	1

Tablo 5 incelendiğinde, öğretim elemanları ve yöneticilerden beklentilere ilişkin kodların altı kategori altında sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu kategoriler; davranış ve yaklaşım açısından beklentiler, mesleki yeterlilik açısından beklentiler, akademik anlamda beklentiler, oryantasyon süreci ve kariyer planlamasına dönük beklentiler, sosyal-duyuşsal anlamda beklentiler ve araç-gereç bakımından beklentilerdir. Bunlardan “Davranış ve Yaklaşım Açısından Beklentiler” kategorisi altında yoğun olarak öğrenci ile ilgilenilmeli (f=4), öğretim elemanları sıcak ve samimi davranmalı

(f=3) ve öğrenciye sert bir üslupla yaklaşılmalı (f=2) kodları vurgulanmaktadır. "Mesleki Yeterlilik Açısından Beklentiler" kategorisi altında öğretim yöntem ve teknikleri çeşitlendirilmeli (f=3), öğrencilere düzenli çalışma alışkanlığı kazandırılmalı (f=2), öğretim elemanları kendini geliştirmeli (f=2) ve bilgiye erişim yolları öğretilmeli (f=2) kodları vurgulanmaktadır. "Akademik Anlamda Beklentiler" kategorisi altında öğrencinin düzeyine uygun görevler verilmeli (f=1), ölçme değerlendirme yöntemleri çeşitlendirilmeli (f=1), kitap önerisi yapılmalı (f=1), eğitim öğretim planları revize edilmeli (f=1) ve ek destek verilmeli (f=1) kodları yer almaktadır. "Oryantasyon Süreci ve Kariyer Planlamasına Dönük Beklentiler" kategorisi altında oryantasyon eğitimi verilmeli (f=3), konferans, seminer vb. yapılmalı (f=2), kariyer planlamasına dönük destek verilmeli (f=2) ve düşük başarıya sahip öğrencilere rehberlik hizmeti verilmeli (f=2) kodları yer almaktadır. Son olarak "Sosyal-Duyuşsal Anlamda Beklentiler" kategorisi altında öğrencilere değerli oldukları hissettirilmeli (f=1), öğrenciler güdülenmeli (f=1) ve öğrencilere özgüven duygusu aşılmalı (f=1) kodları; "Araç-Gereç Bakımından Beklentiler" kategorisi altında ise öğrenilen bilgilerin uygulama ortamına aktarılacağı ortamlar hazırlanmalı (f=3) kodu yer almaktadır. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda sıralanmıştır:

K-1: *"Tabii ki öncelikle bizimle ilgilenmeleri gerekiyor. Ön öğrenmeleri ve ön bilgilerimizi kontrol etmeleri gerekiyor. Hocaların ve yönetimin bizleri bilinçlendirmesi gerekiyor. Bilgiye nasıl ulaşabileceğimizi aktarmaları gerekiyor. Üniversitede bizlere faydalı olabilecek konferanslar yapılması gerekiyor. Kitap önerileri yapılması gerekiyor. Akademik başarısı düşük öğrencilerle sınıfta değil de ayrı konuşulması gerekiyor. Onların neden böyle olduğuna dair, neden bu kadar düşük akademik başarıları olduğunun sebeplerini öğrenmeleri gerekiyor ve buna dair bize bir yol göstermeleri gerekiyor çünkü üniversitede oryantasyon eğitimi ya da mesleki rehberlik gibi kavramların olması gerektiğini düşünüyorum."*

K-3: *"Teknolojinin biraz daha altyapısının geliştirilmesi. Hocam yine dediğim gibi aynı kütüphane zenginleştirilebilir. Hocam şu anda zengin ama hani daha çok kitaplar daha çok kaynaklar veya daha çok bilgisayar olabilir. Kütüphanede kalma süreleri arttırılabilir. Yine toplantılar yapılabilir, seminerler düzenlenebilir. Yine motivasyon artırıcı etkinlikler yapılabilir mesela sınıfta uyumunu sağlayabilmesi için."*

K-8: *"Öğrencilerin yapabileceği düzeyde etkinlikler verilebilir. Öğrencilere özgüven duygusunu aşılacak gerekir. Öğrenciler yönetim tarafından güdülenmeli ve onlara değerli oldukları hissettirilmelidir. Öğrencilerle birlikte her konuda işbirliği halinde olmak gerekir. Samimi ve öğrencilerin kendilerini rahat hissedeceği ortam sağlanmalıdır."*

Akademik Başarının Artırılmasında Öğrencilere Düşen Görevlere İlişkin Bulgular

Akademik başarının artırılmasında öğrencilere düşen görevlere ilişkin kategori ve kodlar Tablo 6'ya aktarılmıştır.

Tablo 6.

Akademik Başarının Artırılmasında Öğrencilere Düşen Görevlere İlişkin Sonuçlar

Kategori	Kod	f
Öğrenme-Öğretme Süreci	Derslere düzenli katılım göstermeli	4
	Öğrenme isteğine sahip olmalı	3
	Ders sürecinde aktif olmalı	2
	Ders sürecinde ders dışı konulara girmemeli	1
	Derse hazırlık yapmalı	1
	Ders sonrasında tekrar yapılmalı	1
	Öğretim sürecinde dikkatini derse verilmeli	1
	Çevresel Etmenler	Akran desteği almalı
	İyi bir arkadaş çevresine sahip olmalı	2
	Sosyal hayatlarından fedakârlık yapmalı	2
	Öğretim elemanlarının bilgi ve tecrübelerinden faydalanmalı	1
Kendini Geliştirme	İletişim becerilerini geliştirmeli	3
	Gelişimlerine dönük taleplerini çekinmeden belirtmeli	3
	Kendini geliştirmenin önemini bilme	3
	Okuma alışkanlığına sahip olmalı	1
	Alana ilişkin güncel gelişmeleri takip etmeli	1
	Konferans, seminer vb. katılma	1
Kişisel/Davranışsal Özellikler	Planlı hareket etmeli	7
	Özgüveni yüksek olmalı	3
	Yılmadan mücadele etmeli	3
	Görev ve sorumluluk almaya istekli olmalı	2
	Bireysel özelliklerinin farkında olmalı	2
	Var olan sorunları çözmeye çalışmalı	1
	Başarısızlığının nedenlerini araştırmalı	1
	Hedef belirlemeli	1
	Sorumluluklarının farkında olmalı	1
	Girişken olmalı	1
Tutarlı olmalı	1	

Tablo 6 incelendiğinde, başarının artmasında öğrencilere düşen görevlere ilişkin kodların dört kategori altında sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu kategoriler; öğrenme-öğretme süreci, çevresel etmenler, kendini geliştirme ve kişisel/davranışsal özelliklerdir. Bunlardan “Öğrenme-Öğretme Süreci” kategorisinde yoğun bir şekilde derslere düzenli katılım göstermeli (f=4), öğrenme isteğine sahip olmalı (f=3) ve

ders sürecinde aktif olmalı (f=4) kodları vurgulanmaktadır. “Çevresel Etmeler” kategorisinde akran desteği almalı (f=3), iyi bir arkadaş çevresine sahip olmalı (f=2) ve sosyal hayatlarından fedakârlık yapmalı (f=2) kodları vurgulanmaktadır. Son olarak “Kendini Geliştirme” kategorisinde iletişim becerilerini geliştirmeli (f=3), gelişimlerine dönük taleplerini çekinmeden belirtmeli (f=3) ve kendini geliştirmenin önemini bilmeli (f=3) kodları; “Kişisel/Davranışsal Özellikler” kategorisinde ise planlı hareket etmeli (f=7), özgüveni yüksek olmalı (f=3), yılmadan mücadele etmeli (f=3), görev ve sorumluluk almaya istekli olmalı (f=2) ve bireysel özelliklerinin farkında olmalı (f=2) kodları vurgulanmaktadır. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinin bir kısmı aşağıda sıralanmıştır.

K-2: “Plan program dedik. Bunun dışında çaba göstermesi gerekiyor. Hayattaki her şey gibi başarı da çabayla oluyor. Bunun için çaba beklerim. Çevresindeki kişiler ne yaparsa yapsın kişi istekli değilse, kendisi çaba göstermiyorsa o zaman hiçbir kuvvet başarıya yönelmez. Bu yüzden kişi istekli olmalı, çaba göstermeli, çalışkan olmalıdır hedeflerine ulaşmak için. Yılmamalıdır. Yine öğrenciye düşen görevlerden, özgüveni yüksek olmalıdır. Başarabileceğine inancı tam olmalı, kendi yeteneklerinin farkında olmalıdır ve bu yetenekleri geliştirmeye çalışmalıdır. Yani hayatını iyi planlamalı, nerde eğleneceğini, nerde çalışacağını iyi bilmelidir. Tutarlı olmalıdır. Bugün karar verdiği şeyi yarın değiştirmemelidir. Tutarlılığı düzenli olmalıdır diye düşünüyorum. Üniversite ortamında başarılı olması için çok çeşitli faaliyetler olabiliyor, seminerler olabiliyor. Veya çeşitli etkinlikler olabiliyorlar. Bu etkinliklere katılmalı. Seminerler ya da uzman kişilerin davetleri olabiliyor. Bunlara katılması üzerine düşen görev olabilir. Bununla beraber bir soru sorduğunda bunu gerek öğretim elemanına gerek daha yetkili kişilere sorarak cevaplandırmalı. Okulda derslerine katılmaya özen göstermeli. Boşlamamalı, düzenli bir şekilde katılmalı. Geçerli bir mazereti olmadığı sürece işte uyku, uyanamama veya bugün canım istemedi gibi bahanelerle değil de gerçekten amaçsız bir şekilde derslerden uzak durmamalı, yeteri kadar katılmalı.”

K-5: “Derste dikkatimizi tamamen öğretmene yönlendirmeliyiz. Benim mesela dikkatim çok dağılıyordu. Günlük hayatta hani okula göre rutin oluşturmak lazım aslında verim alabilmek için. Planlama yapmak lazım. Ders bittikten sonra okul dışında da o gün neler yapıldığına dair tekrarların yapılması gerekiyor bence daha kalıcı olması için. Meraklı olmak gerekiyor bence hocam yani hocanın anlattıkları ile kalmayıp kendimiz üstümüze bir şeyler koymalıyız, araştırmayı sevmek lazım aslında.”

K-8: “Öğrenciler sorumluluklarının ne olduğunu bilip ona göre davranmalıdır. Öğrenciler, ne yaptıklarını planlamalı ve sistemli olmalıdır. Öğrenciler, yapılan işleri ve başarıyı ciddiye almaları gerekir. Öğrencilerin özgüveni ve başarılı olma arzusu yüksek olmalıdır.”

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Başarının farklı perspektiflerden birçok tanımı yapılabilir. Cunningham'a (2003) göre başarıyı açıklayan temel iki perspektiften birincisi başarı testlerindeki performansı öne çıkarırken ikincisi öğrenmeye odaklanmaktadır. Yazara göre öğrenme ve başarı sıklıkla eş anlamlı kullanılmaktadır ancak öğrenci merkezli, öğrenme odaklı başarı yaklaşımlarında dahi öğrencilerin akademik başarı testlerinde başarısız olabildikleri görülmektedir. Dolayısıyla akademik başarı, öğrenmenin gerçekleştiğini her zaman göstermemektedir. Devletler genel olarak başarı testlerindeki puanları inceleyerek sürecin başarısı hakkında çıkarımda bulunmaktadır. Yaygın, genel ve basit olarak nitelendirilebilecek bu bakış açısı ile akademik sınavlarda alınacak notlar başarıyı tanımlamaktadır. Ancak Cunningham'ın (2003) işaret ettiği gibi öğrenmeye odaklanan yaklaşımda bir öğrencinin kendi kapasitesinin sınırlarına ulaşması, bir alanın yeterliklerine sahip olduğunu göstermesi ya da öğretim üyelerinin beklentilerine karşılık vermesi de başarı olarak adlandırılabilir.

Bu çalışmada katılımcılar akademik başarısızlığı, alan yeterliliklerini yerine getirememeye, dersten kalma ve diğerlerinden geride kalma gibi başlıklarda tanımlamışlardır. Katılımcıların görüşleri genel olarak akademik sınavlarda belirlenen sınırlara ulaşmayı başarı olarak tanımlamadıklarını göstermektedir. Dolayısıyla çalışma katılımcılarının Cunningham'ın (2003) öne sürdüğü iki başarı yaklaşımından öğrenme odaklı bakış açısına yakın oldukları ve başarının açıklanmasında öğrenmeyi merkeze aldıkları anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar Sezgin ve arkadaşlarının (2016) ulaştığı sonuçlarla da benzerlik göstermektedir. Sezgin ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada öğrenciler başarıyı sosyal hayat becerileri kazanmak, konunun özümsemesi, gelişime uygun davranış değişikliği, bireysel hedeflere ulaşma gibi başlıklarda tanımlamıştır. Her iki çalışmada da öğrencilerin başarıda kriter olarak sınavları değil öğrenci öğrenmesini öne çıkardıkları ve bu yönüyle çalışmaların örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmamızda akademik başarısızlığın nedenlerine ilişkin bulgular beş kategori altında açıklanmıştır. Bunlar kişisel sorunlar, eğitim-öğretim ile ilgili sorunlar, diğer insanlarla ilgili sorunlar, çevre ile ilgili sorunlar ve diğer sorunlardır. Özyürek ve diğerleri (2017) ile Sezgin ve diğerleri de (2016) çalışmalarında tespit ettikleri başarısızlık nedenlerini bu çalışmadaki temalara benzer şekilde sınıflandırmıştır. Çalışma sonuçları öğrencilerin başarısızlığı ortaya çıkaran unsurları kişisel özelliklerle, öğretim üyeleri ve üniversitenin yaklaşımı ve diğer insanlarla olan ilişkilerle açıklama eğiliminde olduklarını göstermektedir. Farklı şekillerde adlandırılmış olsalar da her iki çalışmanın da çalışmamızla uyumlu olarak sorun kaynaklarını benzer şekilde sınıflandırdıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin başarısızlığın kişisel kaynaklarına yönelik açıklamaları daha detaylı incelendiğinde bu çalışmada ortaya çıkan kod ve kategorilerden dersi takip etmeme, konuyu anlamama, arkadaş çevresinin etkisi, planlı ve yontemsiz çalışma gibi

sonuçların Özyürek ve arkadaşlarının (2017) ulaştıkları sonuçlarla örtüştüğü görülmektedir. Aynı kategoride katılımcı görüşlerinden ulaşılan psikolojik sorunlar (Akbaba Altun, 2009), kaygı bozuklukları (Acar vd., 2022) ve sorumluluk sahibi olmama (Sığırı & Gürbüz, 2011) gibi unsurlar da alanyazında vurgulanmaktadır. Bu sonuçlar öğrencilerin başarısızlığını etkileyen kişisel nedenleri öncelikli olarak psikolojik temelde açıkladıkları, planlı çalışmak veya uygun ders çalışma yöntemlerini bilmiyor olmak gibi konuların daha sonraki sıralarda yer aldığı söylenebilir. Öğrencilerin eğitim öğretim süreci kategorisinde kodlanan planlı çalışmama, çalışma tekniği bilmeme gibi çeşitli görüşleri de kişisel sorunlarla doğrudan ilişkilidir. Bununla birlikte Özyürek ve diğerlerinin çalışmalarında kişisel nedenler başlığında yer alan kitle iletişim araçlarında fazla zaman geçirme söylemi bu çalışmada katılımcılarca dillendirilmemiştir. Ancak katılımcıların bu hususu planlı ve programlı çalışmama, sorumluluk sahibi olmama gibi ifadelerle işaret etmiş olabilecekleri açıktır. Kişisel sorunlar, katılımcıların diğer kategorilere oranla daha fazla değindikleri bir başlık olmuştur. Benzer şekilde Yaşar ve Balkıs da (2004) öğrencilerin kendilerinden kaynaklanan nedenleri öne çıkardıkları sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla her iki çalışmanın sonuçları örtüşmektedir. Bununla birlikte bu çalışmanın sonuçları katılımcıların başarısızlık kaynakları arasında sürecin tüm paydaşlarını andıklarını göstermektedir.

Araştırmamızda katılımcılar, öğrenci başarısının çeşitli nedenlerden etkilendiğini ileri sürmüşlerdir. Özen (2019) ve Akbaba Altun'un (2009) akademik başarısızlığın ortaya çıkmasında eğitim öğretim süreci ve eğitim sistemi ile ilgili bulguları bu çalışmanın sonuçları ile uyumludur. Ayrıca literatürde çeşitli öğretim kademelerine yönelik yapılan çalışmalarda yer alan yetersiz fiziksel altyapı ve okul kültürü (Sezgin vd, 2016; Akbaba-Altun & Çakan, 2008; Papanastasiou, 2000), ilgisiz ya da yetersiz öğretim üyeleri (Sezgin vd, 2016; Özdiyar, 2008; Yaşar & Balkıs, 2004), öğretim programının ya da sürecinin iyi ya da yeterli olmaması (Sezgin vd, 2016) gibi başarısızlık nedenleri bu çalışmanın sonuçları ile paraleldir. Öğretim üyeleri, öğretim programı ve yöntem ile teknikler öğrenci başarısında önemli bir başlık olma özelliğini korumaktadır. Ancak bu çalışmada katılımcılar öğretim üyelerinden kaynaklanan nedenleri daha çok dolaylı yoldan ifade etseler de öğretim elemanı ve yönetim gibi birimlerin yapması gerekenler konusunda öğrencilerin yapması gerekenden daha fazla öneri sıralamışlardır. Bu nedenle öğrencilerin derslerin zorluğu, öğrenme stiline uygun eğitim almama, dersin sunuluşu gibi konularda öğretim üyelerini işaret ettikleri ve dolayısıyla öğretim üyelerinin yaklaşımlarının akademik başarı açısından önemli bir belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada diğer insanlar ve çevre ile ilgili sorunların da başarısızlığı ortaya çıkarabildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde; öğrenci başarısızlığının ailevi sorunlardan (Özyürek vd, 2017; Sezgin vd., 2016; Arlı, 2013; Akbaba Altun, 2009), maddi sorunlardan (Sezgin vd, 2016; TED, 2015), arkadaş çevresinden (Özen, 2019), devamsızlıktan (Altinkurt, 2008), sosyal medya, oyun ya da telefon bağımlılığından (Gica vd., 2020; Bülbül vd, 2018) etkilendiği

görülmektedir. Söz konusu bulgular teknoloji bağımlılığı dışında bu çalışmada da yer almıştır. Teknoloji kaynaklı bağımlılıkların çalışmamızda yer almaması katılımcıların farklı başlıklar altında bu durumu işaret etmeleri olabilir. Örneğin katılımcılar planlı ve programlı çalışmama ve sorumluluk sahibi olmama kodları altında yer alan görüşlerinde bu durumun da payı olabilir. Aile ve arkadaşlar bireyin hayatında, aldığı kararlarda etkisi olan önemli gruplardır. Bu gruplarla olan ilişkinin akademik başarıyı olumlu ya da olumsuz etkilemesi anlaşılır bir durumdur.

Araştırma sonucunda akademik anlamda başarısız olan öğrencilerin ilerleyen süreçte kişisel, mesleki ve çevresel sorunlarla karşılaşacakları ulaşılan bulgular arasındadır. Söz konusu sorunların başında çoğunlukla psikolojik boyut yer almaktadır. Katılımcılara göre akademik başarısızlık bireyde düşük özgüven, başarısızlık hissi, girişken olamama, karamsarlık gibi sorunlara neden olabilir. Bu durum katılımcıların, öğrencilerin başarısızlık karşısında psikolojik durumlarının olumsuz etkilenebileceği düşüncesinde olduklarını gösteriyor olabilir. Düşük özgüven, başarısızlık hissi ve girişkenlikten kaçınma gibi durumlar kişinin potansiyeline ulaşmasını engelleyebilir. Dolayısıyla katılımcıların akademik başarısızlığın ciddi kişisel değişikliklere ve büyük sonuçlara neden olabileceği düşüncesinde oldukları söylenebilir.

Katılımcılar kişisel sorunlar dışında akademik başarısızlığın iş bulmada zorluk, mesleki yetersizlik ve kariyer sorunları gibi mesleki sorunlara, aile ve çevre baskısı gibi diğer kişilerle ilgili sorunlara da neden olabileceği düşüncesindedir. Akademik başarısızlık, düşük not ortalaması ile mezun olduğundan iş bulma sorunlarına neden olmakla kalmaz, olası iş deneyimlerinde de mesleki yetersizlikle sonuçlanabilir. Gerek iş bulmada yaşanan sorunlar gerekse iş hayatındaki mesleki yetersizlik, süregelen kariyer hayatında da en iyiye ulaşmaya engel olabilir. Dolayısıyla katılımcıların bu başlık altında kodlanan görüşlerinin birbirleriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Aile ve çevre baskısı da akademik başarısızlığın önemli bir sonucudur. Türkiye gibi nispeten toplulukçu benlik kurgularının yaygın olduğu ülkelerde aile ve çevre bireyin sosyal hayatının önemli bir parçasıdır. Bireyin kararları bu unsurlardan etkilenir. Katılımcıların da akademik başarısızlığın olası sonuçları altında aile ve çevreyi anmaları bu açıdan anlaşılır bir tutumdur.

Yukarıda tartışılan çalışmaların bulgularının bu araştırma ile paralel ya da benzer nitelikte olması öğrenci başarısızlığını, öğrencilerin aradan geçen zamana rağmen aynı temalar altında açıkladıklarını göstermektedir. Bilhassa başarısızlığın kişisel nedenleri döneme göre küçük farklılıklar gösterse de temel nedenler aynı niteliği göstermeye devam edecek gibidir. Öğrencinin sürece ilgisizliği, farklı uyarıların etkisiyle sürece yeterli önemin verilmemesi gibi başarısızlık nedenleri eğitim devam ettiği sürece görülmeye devam edecektir. Benzer olarak öğretim üyesinin tutumu, fakülte ya da okulların alt yapıları gibi unsurlar da sürecin başarısını etkilemeye devam edecektir. Ancak katılımcıların akademik başarıyı sınavlarda alınan puandan

bağımsız olarak, öğrencinin potansiyeli ve çabası ile açıklama çabasında olmaları olumlu bir durum olarak düşünülebilir.

Bu çalışma bulgularına bağlı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1-Bu çalışmada akademik başarısızlık lisans düzeyinde öğrenci gözünden ortaya konulmuştur. Öğretim üyelerinin konu hakkındaki görüşlerini inceleyen ve öğrenci düşünceleri ile karşılaştıran çalışmalar yapılabilir.

2-Katılımcılar psikolojik sorunlar ile çalışma beceri ve alışkanlıklarına yönelik sorunlara çok fazla değinmiştir. Bu sorunları daha iyi anlamak ve erken önlemleri hayata geçirebilmek için her akademik yılda öğrencileri bu konularda tanılamaya yönelik standartlaştırılmış çalışmalar yapılabilir.

3-Araştırma sonuçları doğrultusunda öğretim elemanlarına, idari personellere öğrenci kaynaklı başarısızlık nedenleri hakkında eğitim verilebilir. Böylece en azından akademik başarısızlığın giderilmesi için bireysel anlamda ne yapabilecekleri konusunda bir farkındalık oluşturulabilir.

Etik Kurul Beyanı

Araştırmanın etik kurul izni Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Etik Kurulu'nun 16.03.2021 tarihli toplantı ve 2021.04.92 sayılı kararı ile alınmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Acar, S., Deniz, S. & Doğan, U. (2022). Üniversite öğrencilerinin sınav kaygısında akademik başarı, motivasyon ve boş zaman yönetiminin rolü. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 22-37.
- Akbaba Altun S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.
- Akbaba Altun, S. & Çakan, M. (2008). Öğrencilerin sınav başarılarına etki eden faktörler: LGS/ÖSS sınavlarındaki başarılı iller örneği. *İlköğretim Online*, 7(1), 157-173.
- Altınkurt, Y. (2008). Öğrenci devamsızlıklarının nedenleri ve devamsızlığın akademik başarıya olan etkisi. Dumlupınar Üniversitesi *Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 129-142. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/55447>
- Arılı, E. (2013). Barınma yerinin üniversite öğrencilerinin kişisel ve sosyal gelişim ve akademik başarı üzerindeki etkilerinin odak grup görüşmesi ile incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(2), 173-178. <https://doi.org/10.5961/jhes.2013.073>

- Bacon, D. R., & Bean, B. (2006). GPA in research studies: An invaluable but neglected opportunity. *Journal of Marketing Education*, 28(1), 35–42. <https://doi.org/10.1177/0273475305284638>
- Benli, T. (1998). *Yetiştirme yurdu öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Bülbül, H., Tunç, T., & Aydil, F. (2018). Üniversite öğrencilerinde oyun bağımlılığı: Kişisel özellikler ve başarı ile ilişkisi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 97-111. <https://doi.org/10.25287/ohuibf.423745>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cunningham, G. K. (2003). *Can education schools be saved?* Erişim Tarihi: 17/01/2024 Erişim adresi: <https://www.scientificalllycorrect.com/archives/000008.html>
- Credé, M., & Kuncel, N. R. (2008). Study habits, skills, and attitudes: the third pillar supporting collegiate academic performance. *Perspectives on Psychological Science*, 3(6), 425–453. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2008.00089.x>
- D'Agostino, J. V., & Powers, S. J. (2009). Predicting teacher performance with test scores and grade point average: A meta-analysis. *American Educational Research Journal*, 46(1), 146–182. <https://doi.org/10.3102/0002831208323280>
- Farsides, T., & Woodfield, R. (2003). Individual differences and undergraduate academic success: The roles of personality, intelligence, and application. *Personality and Individual Differences*, 34(7), 1225–1243. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00111-3](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00111-3)
- Gica, Ş., Yunden, S., Kirkas, A., Sevil, F., Özdengül, F. & Ak, M. (2020). Sosyal medya/akıllı telefon bağımlılığı ve uyku kalitesinin akademik başarı üzerine etkisi: Pre-clinic tıp fakültesi öğrencilerinde bir retrospektif çalışma. *Selçuk Tıp Dergisi*, 36(4), 312-318. <https://doi.org/10.30733/std.2020.01471>
- Guay, F., Senécal, C., Gauthier, L., & Fernet, C. (2003). Predicting career indecision: A self-determination theory perspective. *Journal of Counseling Psychology*, 50(2), 165–177. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.50.2.165>
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. & Taşğın, S. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma. Seçkin.
- İlhan, F., Özfidan, B., & Yılmaz, S. (2019). Home visit effectiveness on students' classroom behavior and academic achievement. *Journal of Social Studies Education Research*, 10(1), 61-80.
- Krammer, G., Sommer, M., & Arendasy, M. E. (2016). Realistic job expectations predict academic achievement. *Learning and Individual Differences*, 51, 341-348. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2016.09.010>
- Özdiyar, Ö. (2008). *Başarı ve başarısızlığa yüklenen nedenlere ilişkin sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrenci görüşleri* (Tez no. 231464) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.

- Özen, B. (2019). *Öğretmen adaylarının üniversite ilk yıl deneyimlerinin akademik motivasyon ve akademik başarı açısından incelenmesi* (Tez no. 572759) [Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi-Bartın]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Özkal, N. (2020). Öğretmen güdül desteği, özyeterlik inancı ve akademik başarı arasındaki ilişkiler: Lise matematik dersi örneği. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 88-97.
- Özyürek, A., Özkan, İ., Nazlı, B., & Eroğlu, F. (2017). *Öğrenci bakış açısından üniversite öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenleri*. ICPESS (International Congress on Politic, Economic and Social Studies) Bildiri Kitabı içinde.19-31
- Papanastasiou, C. (2000). School, effects of attitudes and beliefs on mathematics achievement. *Studies in Educational Evaluation*, 26(1), 27-42. [https://doi.org/10.1016/S0191-491X\(00\)00004-3](https://doi.org/10.1016/S0191-491X(00)00004-3)
- Sezgin, F., Koşar, D., Koşar, S., & Er, E. (2016). Liselerde akademik başarısızlık: Nedenleri ve önlenmesine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri. *Journal of Inonu University Faculty of Education*, 17(1), 95-111. <https://doi.org/10.17679/iuefd.17119535>
- Sığırı, Ü., & Gürbüz, S. (2011). Akademik başarı ve kişilik ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10(1), 30-48.
- Strenze, T. (2007). Intelligence and socioeconomic success: A meta-analytic review of longitudinal research. *Intelligence*, 35(5), 401-426. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2006.09.004>
- Talan, T. (2020). *Uzaktan eğitim öğrencilerinin akademik başarı durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. EJER Congress 2020 Bildiri Kitabı içinde. 922-931.
- TED. (2015). *Ulusal eğitim programı 2015-2022*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Yaşar, M. & Balkıs, M. (2004) Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yaz okuluna kayıt yaptıran öğrencilerin başarısızlık nedenlerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 130-165.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin

Extended Abstract

Academic success should not be solely defined by exam grades. The academic success of individuals during their university years can affect their professional success in the future, their productive university years, their love and commitment to their professions, and their competencies in the field. Therefore, it is important to highlight the factors that impede success and implement measures to identify these factors. Otherwise, students who fail academically may face irreparable negative consequences in the future. This study aims to determine the causes and consequences of academic failure among university students and to offer solutions to

prevent academic failure. To achieve this purpose, we sought answers to the following research questions:

1. How do pre-service teachers define academic failure?
2. What are the underlying causes of academic failure, according to pre-service teachers?
3. What are pre-service teachers' views on the consequences of academic failure?
4. What are the opinions of pre-service teachers on how to eliminate academic failure?

Phenomenology, one of the qualitative research designs, was used in the study. In the research, the phenomenological design was used to reach the experiences of students who have experienced success and failure in these concepts and to examine the subject in-depth. In determining the participants of the study, outlier sampling, one of the purposeful sampling techniques, was used. In this context, the study was carried out with 8 students from 4 different undergraduate programs, each with the lowest and highest-grade point average. Research data were collected using the interview technique. In this direction, a semi-structured interview form was prepared. The data obtained were analyzed with descriptive analysis and content analysis techniques.

The results obtained within the scope of 4 research questions are given, respectively. First, the participants were asked how they perceived academic failure. Participants generally emphasized the codes of not having field-specific competencies, not achieving according to one's potential, failing the course, and not having goals and plans. According to Cunningham (2003), of the two main perspectives explaining achievement, the first emphasizes performance on achievement tests, while the second focuses on learning. It is understood that the participants were close to the second of the two approaches to achievement proposed by Cunningham (2003) and that they centered on student learning to explain achievement. These results are similar to the results of Sezgin et al. (2016).

When the results regarding the causes of academic failure are examined, it is seen that the findings are classified under the categories of personal problems, problems related to education, problems related to other people, problems related to the environment, and other problems. In this section, psychological problems, adaptation problems, lack of awareness, anxiety disorders, attendance problems, not understanding the subject, not studying regularly, not knowing the study technique, complacency brought by university life, friends, family problems, financial problems, and lack of a suitable study environment were intensely emphasized as the reasons for academic failure. When the students' explanations about the personal sources of failure are examined in more detail, it is seen that the results such as not following the lesson, not understanding the subject, the effect of the circle of friends,

and working without a plan and method, which are among the codes and categories that emerged in this study, overlap with the results obtained by Özyürek et al. (2017). In the same category, factors such as psychological problems (Akbaba Altun, 2009), anxiety disorders (Acar et al., 2022), and lack of responsibility (Sığırı & Gürbüz, 2011) are also emphasized in the literature. The findings of Özen (2019) and Akbaba Altun (2009) on the education process and education system in the emergence of academic failure are consistent with the results of this study. In addition, the reasons for failure such as inadequate physical infrastructure and school culture (Sezgin et al., 2016; Akbaba-Altun & Çakan, 2008; Papanastasiou, 2000), indifferent or inadequate faculty members (Sezgin et al., 2016; Özdiyar, 2008; Yaşar & Balkıs, 2004), curriculum or process not being good or adequate (Sezgin et al., 2016), which are included in the studies conducted for various education levels in the literature, are parallel to the results of this study.

When the findings regarding the consequences of academic failure are analyzed, it is seen that they are classified into three categories: personal, professional, and environmental problems. In this section, low self-confidence, feelings of failure, lack of initiative, psychological problems, pessimism, problems in finding a job, professional inadequacy, turning to different fields, career problems, and family problems were emphasized.

Finally, the expectations of instructors, administrators, and students for increasing academic achievement were investigated. In this regard, it was found that instructors and administrators should be interested in students, treat students warmly and sincerely, diversify teaching methods and techniques, provide orientation training, organize conferences, seminars, etc., and prepare environments for the application of theoretical knowledge. On the other hand, students' regular attendance to classes, having the desire to learn, being planned, being self-confident, not giving up, etc. are some of the findings.